

УДК 37.012.8

Тетяна САВСЬКА,
аспірант Української інженерно-педагогічної
академії, заступник директора з НВР Харківського
державного професійно-педагогічного коледжу
ім. В.І. Вернадського, м. Харків

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПІДГОТОВКИ МОЛОДШИХ СПЕЦІАЛІСТІВ СФЕРИ ОБСЛУГОВУВАННЯ В ПРОФЕСІЙНО- ПЕДАГОГІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Анотація. У статті розглянуто пропозиції щодо комплексного підходу до організаційно-навчальної діяльності професійно-педагогічного коледжу з використанням адаптивних перетворень на різних етапах роботи та на цьому підґрунті виокремлюються педагогічні умови підготовки молодших спеціалістів сфери обслуговування.

Увага приділяється адаптивним змінам з боку адміністративного керівництва навчальним закладом, педагогічного кадрового складу та студентів, на основі взаємодії забезпечується більш якісна підготовка випускників, які відповідають сучасним вимогам ринку праці.

Ключові слова: адаптивні перетворення, педагогічні умови, вимоги організаційно-навчального процесу, підготовка молодшого спеціаліста сфери обслуговування у коледжі.

Вступ. Процеси трансформаційних перетворень в освітньому середовищі примушують зосередити більшу увагу на педагогічних умовах підготовки молодших спеціалістів в професійних вищих навчальних закладах, які надають підготовку інтегрованого напрямку, а саме фахівців професійно-педагогічного профілю сфери обслуговування.

Важливими передумовами підготовки молодших спеціалістів у професійно-педагогічному коледжі постають: процес адаптивного управління освітньою діяльністю коледжу; наявність адаптованого навчально-методичного забезпечення підготовки молодших спеціалістів сфери обслуговування, яке було б відповідним до сучасних умов освітнього процесу та вимог ринку праці; готовність педагогів та майстрів виробничого навчання

до осучаснення змісту підготовки та нових педагогічних методів і підходів до занять; сформована мотивація студентів до навчально-пізнавальної діяльності, яка б обумовила формування професійних компетентностей, практичних навичок студентів до самостійної роботи, створення умов до саморозвитку, самоконтролю та творчого прояву особистості.

Аналіз досліджень та публікацій. Проблемами адаптивного управління освітнім процесом займалися провідні науковці, які в різних аспектах досліджували зміст та необхідність впровадження в закладах освіти адаптивного управління на різних рівнях освітнього процесу. Методологія, теорія і технології адаптивного управління соціально-педагогічними системами досліджені в широкому аспекті Г. Єльніковою і, як розвиток теорії, створена Українська наукова школа адаптивного управління, яка має сильну платформу для спілкування провідних вчених з цієї проблематики, таких як Т. Борова, О. Єльнікова, О. Загіка, О. Касьянова., В. Петров, Г. Полякова, З. Рябова, Л. Фесік та ін. Поняття «педагогічні умови» стали предметом вивчення та обґрунтування таких науковців, як Н. Дорошина, О. Куклін, О. Пюра, Л. Сушенцева та ін. Однак, тема створення педагогічних умов для впровадження адаптивного управління освітнім процесом у професійно-педагогічному коледжі для підготовки молодших спеціалістів сфери обслуговування освітлена недостатньо.

Виходячи з цього, метою статті є обґрунтування адаптивних перетворень в освітній роботі щодо підготовки молодших спеціалістів сфери обслуговування у професійно-педагогічному коледжі для підвищення рівня мотивації студентів до професійно-практичного процесу, їхньої здатності приймати рішення в нестандартних ситуаціях та підвищення інтересу до роботи менеджера сфери обслуговування.

Виклад основного матеріалу. Визначення терміну «педагогічні умови» у різних науковців досить неоднозначне. О. Пюра визначає термін «педагогічні умови» як сукупність взаємопов'язаних та взаємообумовлених

чинників, що забезпечують бажану ефективність навчального процесу та сприяють успішному досягненню зазначених цілей [8, с. 171]. Н. Єрошина вважає педагогічні умови «сукупністю соціально-педагогічних і дидактичних фактів, які впливають на навчальний процес, надають змогу керувати ним, вести цей процес раціонально, відповідно до предметного змісту із застосуванням ефективних форм, методів, прийомів» [3, с. 9]. Ми погоджуємося з думкою науковця і пропонуємо таке визначення поняття «педагогічні умови»: це поєднання обставин та системи засобів навчання, які активізують навчально-пізнавальну діяльність студентів, сприяють формуванню особистості, професійному спрямуванню та відповідають фаховим вимогам підготовки.

Розглянемо детальніше складові і структуру запропонованих педагогічних умов. Для формування адекватної моделі адаптивних перетворень у навчально-організаційній роботі коледжу необхідно враховувати ряд критеріїв, які впливають на підготовку молодшого спеціаліста з боку зовнішнього та внутрішнього освітнього середовища. Г. Єльникова визначає, що «в адаптивному управлінні процеси прийняття рішення відбуваються на кооперативній основі шляхом сполучення функцій управлінців та виконавців (спільні дії). У зв'язку з цим здійснюється взаємовплив і відбувається діалог, який викликає взаємопристосування поведінки і самоспрямування дій на досягнення спільної мети» [5, с. 47]. Беручи це твердження за основу, важливою педагогічною передумовою для здійснення якісної підготовки молодших спеціалістів сфери обслуговування визначаємо раціональні форми співпраці, а саме: організація планування освітньої діяльності студентів; більш сприятливий добір навчальних дисциплін, їх структурування та виокремлення змісту; визначення порядку викладання дисциплін за семестрами та модулями у більш коректній взаємозалежності міждисциплінарних зв'язків, особливо у варіативній частині освітньої програми. Необхідно також враховувати рівень підготовки

вступників до коледжу, тому що навчання студентів має здійснюватися за диференційованим підходом.

Зміст освіти повинен враховувати такі умови, щоб студент міг обирати завдання та матеріали до опанування, які найбільш допомагали б йому в задоволенні його освітніх потреб. Професійно-теоретичне навчання має поступово переходити в практичну підготовку студента для формування навичок та професійних компетентностей сучасного фахівця сфери обслуговування.

Запропоновані педагогічні умови можна представити як систему чинників, що забезпечують, формують і втілюють, види, підходи та методологію підготовки молодшого спеціаліста сфери обслуговування як цілеспрямовану педагогічну систему, основною метою якої є формування сучасного конкурентоздатного фахівця з мотивацією саморозвитку та самореалізації. Для цього треба: змінити та оновити зміст освітньої підготовки у відповідності до вимог ринку праці; запровадити використання новітніх технологічних можливостей, зокрема нових педагогічних технологій, що, у свою чергу, спрямує відповідні зміни на саморозвиток і самовдосконалення студентів, педагогів та майстрів виробничого навчання; підтримувати і розвивати впровадження адаптивних форм освітньої діяльності на рівні адміністрації коледжу та всіх учасників навчального процесу.

При створенні умов навчання слід враховувати, що абітурієнти вступають до коледжу з різним рівнем освітньої підготовки. Це визначається як на вступних екзаменах так і на рівні першого місяця занять, коли йде звикання до думки, що вони вже не учні, а студенти, і це, в свою чергу, покладає на них цілу низку вимог освітнього процесу. Тут треба максимально обачно підвести студентів до змін їхнього розуміння освітнього процесу вищої школи. Більш свідомі студенти налаштовуються та адаптуються до змін, але є й такі, які не встигають перелаштуватись просто втрачають

цікавість та поняття необхідності навчатись і, як правило, або переходять в категорію невстигаючих студентів, або найчастіше забирають документи, тим самим втрачаючи можливість навчатися в коледжі.

Основним підходом до вирішення питання освітнього процесу є створення насиченого освітнього середовища для кожного студента таким чином, щоб адаптивні зміни зазнали різні сегменти підготовки молодшого спеціаліста сфери обслуговування. Оскільки підготовка в коледжі здійснюється у напрямі професійно-педагогічного підходу, потрібно враховувати що основними критеріями для адаптації студента є створення навчальних матеріалів для посилення свідомої самостійної роботи студента, що сприяє розвитку його особистості, професійних компетентностей та навичок.

При цьому головним завданням педагогічного колективу є розроблення навчально-методичного матеріалу, який би надав можливість адаптувати і зорієнтувати студента в наявній навчально-інформаційній базі, виокремити для себе необхідний матеріал, опанувати його на такому рівні, який би відповідав вимогам підготовки молодшого спеціаліста сфери обслуговування на рівні коледжу. Таке підґрунтя навчально-методичного забезпечення навчального процесу повинно визначити основу підходу педагогів та майстрів виробничого навчання до освітнього простору навколо студента. Максимальне сприйняття навчального матеріалу студентом потребує оновлення та приведення його у відповідність до адаптивних вимог на основі визначення ступеня забезпеченості усіх видів занять, як аудиторних, практичних, так і самостійної роботи. Тут виникає необхідність перегляду основних складових навчально-методичного забезпечення процесу навчання: наявність спеціальної навчальної літератури, методичних розробок, якості та інтенсивності використання комп'ютерних та інноваційних технічних можливостей в організаційно-навчальній діяльності студентів, організація їх самостійної роботи через використання дослідно-пошукової роботи з

навчальною літературою та з комп'ютерних інтернет-джерел інформації.

Підвищення фахової компетентності викладачів та майстрів виробничого навчання передбачають роз'яснювальну роботу з адаптивного інформаційного перетворення навчально-методичних посібників та змін у проведенні занять, щоб заснувати такі умови навчально-організаційного процесу, після яких ми отримаємо більш якісні показники підготовки молодших спеціалістів сфери обслуговування. Бажання змінити власне відношення до професійної діяльності кожного із суб'єктів навчально-організаційного процесу дасть змогу перейти до високоякісних адаптивних перетворень в процесі функціонування коледжу.

Висновок: У результаті аналізу літературних джерел та досліджень провідних науковців і на основі власного досвіду ми запропонували педагогічні умови підготовки молодших спеціалістів сфери обслуговування, які включають адаптивне перетворення інформаційного простору для всіх учасників освітнього процесу. Вони є обґрунтованими і взаємопов'язаними та покликані створити найбільш сприятливі умови для високоякісної підготовки випускників коледжу – молодших спеціалістів сфери обслуговування та формування їхньої професійної компетентності.

Подальші дослідження стосуватимуться розгляду базових понять підготовки молодших спеціалістів сфери обслуговування.

Використана та рекомендована література

1. Борова Т.А. Теоретичні засади адаптивного управління професійним розвитком науково-педагогічних працівників вищого навчального закладу : [монографія] / Т.А. Борова. – Харків, 2011. – 380 с.
2. Вікіпедія. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу : <http://uk.wikipedia.org>.
3. Ерошина Н. А. Дидактические условия управления самостоятельной учебной деятельностью студентов педагогических вузов : автореф. дисс. ... к. пед. н. : 13.00.01 / Н.А. Ерошина. – Липецк, 2001. – 22 с.
4. Єльнікова Г.В, Основи адаптивного управління: [курс лекцій] / Галина Василівна Єльнікова. – К. : ЦППО АПН України, 2003. – 133 с.

5. Єльнікова Г.В. Адаптивне управління: сутність, характеристика, моніторингові системи: [кол. монографія] / Г.В. Єльнікова, Т.А. Борова, О.М. Касьянова, Г.А. Полякова та ін.; [за заг. ред. Г.В. Єльнікової]. – Чернівці : Технодрук, 2009. – 572 с.

6. Касьянова О.М. Педагогічний аналіз навчального процесу в загальноосвітній школі як засіб підвищення його ефективності : автореф. дис. ... к. пед. н. : 13.00.01 / О.М. Касьянова. – К., 2000. – 18 с.

7. Куклін О.В. Організаційно-педагогічні умови професійного навчання фахівців комерційного профілю (на матеріалі навчально-тренувальної фірми): автореф. дис... к. пед. н. : 13.00.04 / Олег Володимирович Куклін. – К., 2001. – 19 с.

8. Пюра О.С. Педагогічні умови формування комунікативних умінь і навичок майбутніх педагогів / О.С. Пюра // Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди» Серія: Педагогіка. Психологія. Філософія : зб. наук. праць. – Переяслав-Хмельницький, 2011. – Вип. 22. – С. 171–174.

9. Сушенцева Л.Л. Теоретико-методичні засади формування професійної мобільності майбутніх кваліфікованих робітників у професійно-технічних навчальних закладах: дис... д. пед. н. : 13.00.04 / Лілія Леонідівна Сушенцева. – К., 2012. – 469 с.

10. Фесік Л.І. Існуючий досвід використання адаптивного управління в управлінні навчальними закладами [Електронний ресурс] / Л.І. Фесік // Теорія та методика управління освітою. – 2011. – № 6. – Режим доступу до ресурсу : http://umo.edu.ua/images/content/nashi_vydanya/metod_upr_osvit/v_6/24.pdf (дата звернення 04.03.2018).

Татьяна Анатольевна Савельева,

аспирант Украинской инженерно-педагогической академии, заместитель директора по УВР Харьковского государственного профессионально-педагогического колледжа им. В.И. Вернадского, г. Харьков

**ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ ПОДГОТОВКИ МЛАДШИХ
СПЕЦИАЛИСТОВ СФЕРЫ ОБСЛУЖИВАНИЯ В
ПРОФЕССИОНАЛЬНО-ПЕДАГОГИЧЕСКИХ УЧЕБНЫХ
ЗАВЕДЕНИЯХ**

Аннотация. В статье рассмотрены предложения относительно комплексного подхода к организационно-учебной деятельности профессионально-педагогического колледжа с использованием адаптивных трансформаций на разных этапах работы и на этой основе выделяются педагогические условия подготовки младших специалистов сферы обслуживания.

Внимание уделяется адаптивным изменениям в деятельности

административного руководства учебным заведением, педагогического кадрового состава и студентов, на основе взаимодействия которых ожидаем более качественную подготовку выпускников, которые отвечают современным требованиям рынка труда.

Ключевые слова: адаптивные трансформации, педагогические условия, требования организационно-учебного процесса, подготовка младшего специалиста сферы обслуживания в колледже.

Tetiana An. Savielieva

Graduate Student of the Ukrainian Engineer-Pedagogical Academy, Deputy of Director on Educational Work of The Kharkiv State Professionally-Pedagogical College the Name of V.I. Vernadskogo, Kharkiv city

PEDAGOGICAL TERMS OF PREPARATION JUNIOR SPECIALISTS OF SPHERE OF SERVICE IN PROFESSIONALLY-PEDAGOGICAL EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS

Abstract. In the article suggestions of complex approach near organizationally-educational activity of professionally-pedagogical college are considered with the use of adaptive transformations on the different stages of work and on this basis the pedagogical terms of preparation of junior specialists of sphere of service are distinguished.

Attention paid to the adaptive changes from the side of administrative guidance by educational establishment, pedagogical skilled composition and students, on the basis of cooperation of that we expect more quality preparation of graduating students that answer the modern requirements of labour market.

Keywords: adaptive transformations, pedagogical terms, requirements of organizationally-educational process, preparation of junior specialist of sphere of service in a college.

Стаття надійшла до редакції 07 лютого 2018 року

Рецензент:

завідувач кафедри менеджменту
Української інженерно-педагогічної академії,
доктор педагогічних наук, професор
Г.В. Єльнікова